

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Lausuntopyyntö 10.4.2026 VN/29071/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi audiovisuaalisen tilausohjelmalvelun investointivelvoitteesta

Medialiitto kiittää ministeriötä tilaisuudesta lausua näkemyksensä luonnoksesta hallituksen esitykseksi otsikkoasiassa ja esittää kunnioittaen seuraavat huomiot:

Pääviestit ja yhteenveto

- Medialiitto kannattaa tavoitetta vahvistaa kotimaista audiovisuaalista tuotantoa ja suomalaisen sisällön asemaa.
- Mediapolitiikan toteuttaminen kyseisessä sääntelyhankkeessa tarkoittaa kotimaisen tv-alan (lähettäjäyritysten) toimintaedellytysten turvaamista ja reilua kilpailua suhteessa kansainvälisiin alustajätteihin.
- Investointivelvoitteen toteuttamismalli ei saa johtaa kotimaisia tilausohjelmalveluntarjoajia maksuvelvolliseksi rahastoon vaan mahdollistaa lain velvoitteiden hoitaminen suorana investointina.
- Suoraa investointivelvoitetta ei tulisi asettaa ensisijaiseksi malliksi sen merkittävien markkinavääristymäriskien vuoksi.
- Rahastomallia tulee kehittää houkuttelevammaksi erityisesti kansainvälisille toimijoille laskemalla puhtaan maksuvelvoitteen tasoa esitetyn 5 %:n liikevaihtorajan alle.
- Suomalaisen sisällön näkyvyyttä tulee tarkastella osana laajempaa mediapolitiikkaa, jossa keskiössä ovat kotimaisten toimijoiden tasapuoliset kilpailuedellytykset sekä palveluiden löydettävyyys.
- Sääntelyn tulee vahvistaa koko mediaekosysteemiä ja turvata kotimaisten toimijoiden toimintaedellytykset pitkällä aikavälillä.

1. Esityksen keskeinen sisältö

Esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi uusi laki audiovisuaalisen tilausohjelmopalvelun investointivelvoitteesta, jolla pannaan kansallisesti täytäntöön AVMS-direktiivin 13 artiklan 2 kohta.

Ehdotuksen mukaan maksullisten tilausohjelmopalvelujen tarjoajat veloitetaan osallistumaan audiovisuaalisen sisällön rahoitukseen Suomessa siten, että velvoitteen taso vastaa viittä prosenttia Suomessa kertyneestä liikevaihdosta. Velvoite voidaan täyttää suorilla investoinneilla audiovisuaaliseen tuotantoon, maksulla rahastoon tai näiden yhdistelmällä.

Esityksellä pyritään vahvistamaan kotimaista audiovisuaalista tuotantoa, lisäämään suomalaisen sisällön näkyvyyttä sekä parantamaan alan kasvua ja kilpailukykyä.

2. Yleinen arvio ja esityksen tavoitteet

Medialiiton näkemyksen mukaan esityksen tavoitteet kotimaisen audiovisuaalisen tuotannon vahvistamisesta ovat kannatettavia, mutta niiden saavuttaminen edellyttää kokonaisvaltaista mediapoliittista tarkastelua. Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa korostettu tavoite reilun kilpailun edistämisestä mediakentällä suhteessa kansainvälisiin alustoihin tulee olla keskeinen lähtökohta esityksen arvioinnissa. Samoin tulee huomioida hanketta koskevassa ministeriön selvityksessä (selvityshenkilö Petri Kemppinen, 4/2024) esitetty tavoite investointivelvoitteen toteuttamisesta Suomessa tavalla, joka haittaa mahdollisimman vähän jo nyt av-sisältöihin mittavia investointeja tekevien kotimaisten kaupallisten toimijoiden asemaa.

Investointivelvoitteen toteuttamiseksi esitettävän hybridimallin tulee mahdollistaa kotimaisten lähettäjäyritysten toteuttaa lain mukainen velvoite niin, että ne eivät joudu maksamaan rahastoon vaan voivat hoitaa lain mukaisen velvoitteen suorana investointina. Ottaen huomioon mediapolitiikan tavoitteen reilusta kilpailusta mediakentällä suhteessa kansainvälisiin alustajätteihin ja tässä tapauksessa koskien kotimaista markkinaamme, valittavan mallin tulee tukea kansainvälisten tilausohjelmopalveluiden investointivelvoitteen hoitamista maksamalla rahastoon suoran investoinnin sijaan. Tällä tuettaisiin parhaiten kotimaisen tv-/lähettäjäyritysten elinvoiman säilymistä ja siitä hyötyisi koko kotimainen av-arkketu ja sisällöntuotanto (ml. kotimaiset av-tuotantoyhtiöt ja tekijät).

Medialiitto katsoo, että suomalaisen sisällön näkyvyys ei ole pelkästään investointitasosta riippuvainen kysymys, vaan liittyy keskeisesti markkinoiden rakenteeseen ja kotimaisten mediapalvelujen asemaan. Kotimaisten televisio- ja mediapalveluiden löydettävyyden parantamisen digitaalisissa ympäristöissä tulee olla tämänkin hankkeen keskiössä. Katsomme myös, että ilman toimivia kotimaisia jakelukanavia ja lähettäjäyrityksiä pelkkä investointivelvoite ei johda suomalaisen sisällön tosiasiallisen näkyvyyden paranemiseen.

3. Hybridimallin kehittäminen

Rahastomallin houkuttelevuus

Medialiiton näkemyksen mukaan rahastomalli on lähtökohtaisesti toimivin ja markkinoiden kannalta tasapainoisin tapa toteuttaa investointivelvoite. Mallin houkuttelevuutta tulee lisätä erityisesti kansainvälisten tilausohjelmalveluiden näkökulmasta. Tämän vuoksi puhtaan maksuvelvoitteen prosenttitason tulee olla matalampi kuin esitetty viiden prosentin liikevaihtoraja.

Rahastovelvoitteen matalampi taso kannustaisi kansainvälisiä tilausohjelmalvelutoimijoita maksun kautta ohjaamaan investointeja Suomeen tehokkaammin ja parantaisi mallin toimivuutta pienellä markkinallamme. Kotimaisten toimijoiden ainoa kilpailuetu suhteessa kansainvälisiin tilausohjelmatoimijoihin ovat kotimaiset sisällöt, ja siksi kotimaisen media-alan mahdollisuutta reiluun kilpailuun suhteessa globaaleihin jakelualustoihin tulee tukea myös tässä hankkeessa.

Suoran investointivelvoitteen riskit

Medialiiton näkemyksen mukaan kansainvälisten suoratoistopalveluiden nojautuminen suoraan investointivelvoitteeseen sisältää merkittäviä riskejä markkinoiden toimivuudelle ja kilpailulle. Se kiristäisi kilpailua kotimaisista sisällöistä, jotka ovat kotimaisten mediayhtiöiden keskeisin kilpailuetu. Lisäksi malli todennäköisesti nostaisi audiovisuaalisten tuotantojen kustannustasoa, mikä heikentäisi kotimaisten kaupallisten toimijoiden toimintamahdollisuuksia.

Suoran investointivelvoitteen seurauksena investoinnit tulisivat todennäköisemmin keskittymään yksittäisiin suuriin tuotantoihin, mikä ei tukisi alan monimuotoisuutta eikä pienempien tuotantojen ja yhtiöiden toimintaedellytyksiä. Tämä näkyisi Suomen kaltaisella pienellä markkinalla korostuneesti tuotantojen keskityessä vain rajattuun joukkoon toimijoita.

Hallinnollinen taakka ja investointituki

Medialiitto korostaa myös, että investointivelvoitteen toteutusmallin tulee olla ennakoitava, hallinnollisesti kevyt ja kilpailuneutraali. Hallinnollisen taakan vähentämiseen tulee kiinnittää huomioita muun muassa raportointivelvoitteiden osalta ja yleisemminkin erityisesti mediapolitiikan näkökulmasta. Media-ala on raskaasti säännelty ja viime aikoina toimialan sovellettavaksi on tullut myös paljon uutta sääntelyä.

Tuen myöntämiskriteerien tulee mahdollistaa tuotantojen toteutettavuus, mukaan lukien se, että tuotannoilla on tilaaja tai lähettäjäyrittäjä. Medialiitto pitää myös tärkeänä, että julkisen palvelun toimijan asema huomioidaan siten, ettei kilpailuneutraaliteetti vaarannu. Investointitukea tulee olla mahdollista jakaa vain velvoitteen piirissä olevien tilausohjelmopalveluiden tuotantoihin.

4. Vaikutukset immateriaalioikeuksiin ja arvoketjuun

Medialiiton näkemyksen mukaan investointivelvoitteella on merkittäviä vaikutuksia immateriaalioikeuksien hallintaan ja audiovisuaalisen alan arvoketjuun. Suora investointivelvoite voi kannustaa kansainvälisiä toimijoita perustamaan omia tuotantoyhtiöitä ja hankkimaan oikeudet tuotantoihin itselleen.

Tällainen kehitys heikentäisi kotimaisten sisällöntuotantoyritysten mahdollisuuksia säilyttää immateriaalioikeudet itsellään sekä vaikuttaisi kielteisesti alan arvomuodostukseen Suomessa. Medialiitto korostaa, että immateriaalioikeuksien hallinta on keskeinen tekijä kotimaisen audiovisuaalisen alan kestäväälle kehitykselle ja kilpailukyvyllä.

5. Vaikutukset sisältöjen näkyvyyteen ja mediapolitiikkaan

Medialiiton näkemyksen mukaan suomalaisen sisällön näkyvyyttä tulee tarkastella osana laajempaa mediapoliittista kokonaisuutta. Keskeistä on vahvistaa kotimaisten tilausohjelmopalvelujen ja televisioyhtiöiden asemaa sisältöjen lähettäjinä ja jakelijoina. Suomalaisen sisällön saavutettavuuden kannalta on ratkaisevaa parantaa kotimaisten sisältöpalveluiden löydettävyyttä suhteessa kansainväliin suoratoistopalveluihin.

Medialiitto korostaa, että ilman vahvoja kotimaisia mediatoimijoita investoinnit eivät välttämättä johda suomalaisen sisällön laajempaan näkyvyyteen tai yleisöjen tavoittamiseen. Tästä johtuen onkin tärkeää, että investointivelvoitetta tarkastellaan rinnakkain löydettävyyttä (prominence) koskevien toimien sekä kilpailuneutraliteettia vahvistavien ratkaisujen kanssa.

6. Sääntelyn suhteellisuus ja kohdentuminen

Medialiiton näkemyksen mukaan esitetty viiden prosentin velvoitetaso on korkea suhteessa useissa muissa EU-jäsenvaltioissa käytössä oleviin malleihin. Velvoitteen tasoa ja kohdentumista tulee tarkistaa siten, että se ottaa huomioon markkinoiden rakenteen ja toimijoiden nykyiset investointitasot.

Medialiitto pitää tärkeänä, että sääntely ei kohdistu suhteettomasti niihin toimijoihin, jotka jo investoivat merkittävästi kotimaiseen sisältötuotantoon.

Medialiitto ry

Jukka Holmberg
toimitusjohtaja

Riikka Tähtivuori
edunvalvontajohtaja

Medialiitto on media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten edunvalvontajärjestö. Jäsenjärjestömmme ovat Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, RadioMedia, Suomen Kustannusyhdistys ja Uutismedian liitto. Yhdessä edustamme noin 600:aa yritystä uutismedian, aikakausmedian, kirjojen ja oppimateriaalin kustantamisen sekä painamisen, radio- ja tv-toiminnan ja jakelun alueilla. Jäsenyritykset työllistävät Suomessa suoraan noin 20 000 henkilöä, ja liiton edustamien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto on noin 3,1 miljardia euroa.